

Policy vid namn- och adressnummervgivning i Haninge kommun

Ortnamn – namngivning och namnskick

Dokumenttyp Styrdokument	Dokumentnamn Policy vid namn- och adressnummervgivning i Haninge kommun	Beslutat datum 2018-02-19	Gäller från datum 2018-03-01
Beslutat av Kommunstyrelsen	Ansvarig förvaltning och avdelning Stadsbyggnadsförvaltningen, lantmäteri	Diarienummer SBN 2017/345, KS 2017/616	
Ämnesord Policy, ortnamn, ortnamnsed, namngivning, namnskick		Ersätter tidigare beslut Kommunstyrelsen 2011-04-11, § 86	
Dokumentinformation Föreliggande policy är en uppdaterad och kompletterad version av tidigare gällande policy. Policyn har anpassats till gällande lagstiftning och förändringar i samhället. Revideringsarbetet har utförts av kommunens namnberedning.			

Innehållsförteckning

1. Ortnamn	5
2. Lagstiftning och god ortnamns sed	5
2.1 Kulturmiljölagen	5
2.2 Lagen om lägenhetsregister	5
2.3 Svensk standard	6
2.4 Ortnamnsrådet	6
2.5 Namnmyndigheter och offentlig namngivning	6
3. Termer och begrepp	6
4. Kommunal namngivning	6
4.1 Kommunens ansvar	6
4.2 Samråd	7
4.3 Handläggning	7
5. Principer och riktlinjer vid namngivning	7
5.1 Allmänna principer	7
5.2 Namngivning med personnamn – memorialnamn	8
5.3 Kommersiella namn, företagsnamn	9
5.4 Trendiga och säljbara namn	9
5.5 Ändring och upphävande av befintliga ortnamn	9
6. Belägenhetsadresser och lägenhetsnummer	9
7. Information och dokumentation	10

Policy vid namn- och adressnummervgivning i Haninge kommun

1. Ortnamn

Nästan alla platser omkring oss heter någonting. Samhällen och byar, gårdar och torp, skogar och berg har namn. Öar, fjärdar, vikar och uddar i skärgården har namn. Varje väg och många kvarter i våra tätorter har namn, liksom parker, torg och offentliga platser och byggnader med mer. Alla sådana lokaliteter kallas ortnamn.

Ortnamnen har många roller. De särskiljer, identifierar och lokaliserar platser och fyller här en absolut nödvändig funktion. Men namnen har också en viktig roll som kulturhistorisk källa och är således en del av kulturarvet. Vi använder idag ortnamnen för att förstå och lära oss mer om människan och hennes plats i naturen och kulturen förr och nu. Namnen skapar även social samhörighet och är för många en naturlig del av vår identitet. Ortnamnen är alltså betydelsefulla av historiska, sociala och inte minst av praktiska skäl.

Utan ortnamn fungerar inte vårt samhälle.

2. Lagstiftning och god ortnamnsd

2.1 Kulturmiljölagen

I kulturmiljölagen (*lag 1988:950*) finns en hänsynsparagraf om god ortnamnsd (*ändrad 2013:548*) som lyder:

Vid statlig och kommunal verksamhet ska god ortnamnsd iakttas. Det innebär bland annat att

- hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl,
- ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat,
- påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn.

God ortnamnsd innebär att hänsyn tas till såväl de kulturhistoriska som de funktionella och de språkliga aspekterna. En utgångspunkt bör dock vara att beakta det äldre och hävdvunna ortnamnsskicket i bygden och låta de gamla namnen leva.

Namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form.

2.2 Lagen om lägenhetsregister

I lagen om lägenhetsregister (*lag 2006:378*) finns bestämmelser om register över bostadslägenheter. Där beskrivs också kommunens skyldighet enligt denna lag. Kommunen ska för varje entré fastställa en belägenhetsadress. Om det finns mer än en bostadslägenhet

med samma belägenhetsadress, ska kommunen fastställa ett lägenhetsnummer för varje lägenhet.

2.3 Svensk standard

SIS, Swedish Standards Institute, har fastställt en svensk standard för belägenhetsadresser, med en kompletterande handbok. Avsikten med standarden är att effektivisera, kvalitetssäkra och enhetliggöra.

2.4 Ortnamnrådet

Ortnamnrådet, knutet till Lantmäteriet och med representanter för ett flertal myndigheter och institutioner, är ett rådgivande nationellt samarbetsorgan i namnvårdsfrågor. Rådet ger ut en skriftserie som behandlar ämnesområdet ortnamn och namnvård.

2.5 Namnmyndigheter och offentlig namngivning

Offentlig namngivning verkställs förutom av kommunen av bland annat Lantmäteriet (namn på allmänna kartor, traktnamn i fastighetsregistret m m), Transportstyrelsen (större trafikplatser, vägskyltning, järnvägsstationer m m), Länsstyrelsen eller kommunen (natur- och kulturresevat), Svenska kyrkan (församlingar, kyrkliga byggnader), Postnummerrådet (postorter), trafikföretagen (busshållplatser).

3. Termer och begrepp

Ortnamn avser en benämning på en bestämd geografisk plats. Begreppet ortnamn innefattar alltså inte enbart namn på ”orter” i mer allmänspråklig mening, d v s samhällen och byar, utan är ett sammanfattande begrepp för alla geografiska namn, t ex namn på städer och kommuner, torp och gårdar, vägar och kvarter, sjöar och åar, öar och fjärdar, skogar och berg, byggnader och anläggningar osv. Även namn på åkrar och ängar, parker och allmänna platser, broar och liknande betraktas som ortnamn.

Kategorinamn är namn som ämnesmässigt och logiskt hör ihop, men som inte nödvändigtvis har någon naturlig koppling till området där namnen lokaliseras. Kategorier avser vägnamn inom olika teman.

Memorialnamn är namn där en allmänt eller lokalt känd person hedras genom att till exempel en väg eller plats uppkallas efter personen (se vidare under punkt 5.2).

Förväxlingsnamn är likalydande namn inom kommunen eller angränsande område.

4. Kommunal namngivning

4.1 Kommunens ansvar

Kommunen står av praxis för huvuddelen av den officiella namngivningen inom kommunen och dess namn får stor genomslagskraft i samhället. Kommunen har sedan länge ansvarat för namngivning av gator, vägar, torg, parker, allmänna platser och byggnader m m samt fastställande av belägenhetsadresser inkl adressnumreringar.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar på uppdrag av kommunfullmäktige i namn- och adressärenden. Därvid ska stadsbyggnadsnämnden handlägga namn- och adressärenden enligt denna policy och dess riktlinjer.

Stadsbyggnadsnämnden fastställer

- namn på gator och vägar, kvarter, allmänna platser, torg, gångvägar, parker och liknande inom detaljplanelagda områden samt i övriga områden där kommunen är väghållare.
- namn på kommunala byggnader och anläggningar såsom skolor, äldreboende, idrottsplatser och liknande inom hela kommunen.
- namn på och gränser för kommundelar och kommundelsområden samt på industri-, handels- och centrumområden inom hela kommunen.

Utanför detaljplanelagda områden, där kommunen inte är väghållare, ska stadsbyggnadsnämnden verka för en samordning vid namngivning av vägar inkl adressering. God ortnamnsned ska beaktas och gällande principer och riktlinjer ska vara uppfyllda (se punkt 5.1-5.5).

4.2 Samråd

Yttrande bör i förekommande fall inhämtas från polismyndigheten, räddningstjänsten, posten, hembygdsföreningar och andra myndigheter och sammanslutningar som bedöms ha intresse i namnarendet.

Vid namngivning av kommunala byggnader och anläggningar ska yttrande inhämtas från den nämnd i vars verksamhet byggnaden eller anläggningen utnyttjas och i förekommande fall från berörda fastighetsägare. Vägledande bör vara att det är byggnaden som skall namnges och inte verksamheten. Samråd bör alltid ske med privata aktörer.

Vid fastställande av namn på och gränser för kommundelar eller kommundelsområden, industri-, handels- eller centrumområden bör stadsbyggnadsnämnden samråda med de myndigheter, organisationer och företag som bedöms ha intresse i frågan.

4.3 Handläggning

Stadsbyggnadsnämnden biträds i namnfrågor av den förvaltning eller den beredningsgrupp som handlägger namn- och adressfrågor.

Det åligger förvaltningen eller beredningsgruppen att

- avge förslag till namn och områdesavgränsningar i samband med nya eller ändrade detaljplaner eller andra förändringar eller utbyggnader i samhället,
- lämna yttrande över förslag till namn som aktualiserats av kommunala nämnder, andra myndigheter, vägföreningar, enskilda med flera,
- handlägga andra namnändringar som överlämnas av stadsbyggnadsnämnden,
- inhämta synpunkter från sakkunnig inom kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde beträffande i första hand språklig och kulturhistorisk granskning.

5. Principer och riktlinjer vid namngivning

5.1 Allmänna principer

Vid namngivning av gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar m m ska följande principer tillämpas:

- I första hand bevara befintliga äldre namn och där så är möjligt anknyta till lokal kulturhistoria.
- När äldre namn saknas ska i första hand befintliga namnkategorier användas. I andra hand skapas nya kategorier och i tredje hand sker enskild namngivning.
- Namnet bör
 - vara lätt att uttala och uppfatta
 - vara lätt att skriva (bör ej överstiga 18 positioner)
 - inte kunna förväxlas med andra namn och helst vara unikt i regionen
 - inte inbjuda till löje eller ge anledning till mindre behagliga associationer
 - vara språkriktigt och följa svenska skrivregler
 - helst vara lokalisering i sig själv
 - vara tidlös eller stå sig över tiden
- För kortare återvändsgator/kvartersvägar fastställs i regel inte egna namn, utan belägenhetsadresser ges efter intilliggande ”större” väg.

5.2 Namngivning med personnamn – memorialnamn

Vid namngivning med personnamn av gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar mm ska följande principer tillämpas:

- God ortnamnsed uppmanar till försiktighet och eftertanke när det gäller namngivning med så kallade memorialnamn.
- Gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar mm namnges inte efter levande personer. Det är dessutom lämpligt att låta tiden hinna ge perspektiv på personen och personens gärning (minst 3 år efter att personen avlidit).
- Personen bör vid tiden för namngivningen helst vara så pass känd att allmänheten inte omgående behöver en kommentar till namnvalet. Det kan dock finnas fall då det är motiverat att på detta sätt hedra en person, som inte är så känd, men som har betytt mycket för bygden i gången tid eller haft stark anknytning till densamma.
- Personen ifråga ska vara en så förtjänt medborgare att hon eller han är värd en plats uppkallad efter sig. Namnet ska ge positiva associationer och väcka intresse hos allmänheten.
- Ett memorialnamn bör ha en klar och tydlig relation till den namngivna platsen.
- Namn bör ej kunna förväxlas med andra namn. Likartade namn får i princip inte finnas i Stockholmsregionen. Namnen bör vara språkligt lätthanterliga och inte för långa.
- En övervägande del av de memorialnamn som finns i kommunen är av olika skäl givna efter män. Vid framtida namngivning med personnamn ska ur jämställdhetssynpunkt fler kvinnonamn etableras för att på sikt åstadkomma en jämnare könsfördelning av memorialnamn.

5.3 Kommersiella namn, företagsnamn

Det nationella ortnamnsrådet rekommenderar att man vid statlig och kommunal verksamhet avråder från bruk av kommersiella namn. Kommunen bör beakta detta och ska normalt inte använda företagsnamn eller motsvarande vid namngivning, vare sig det gäller gator och vägar eller byggnader och anläggningar.

5.4 Trendiga och säljbara namn

Den tendens som ofta ses hos exploitörer, bostadsföretag, mäklarfirmor, reklambyråer och ibland hos kommunens egna planerare och politiker är att skapa trendiga och säljbara namn varvid ringa hänsyn tas till namnets språkliga lämplighet, kulturhistoriska värden och långsiktighet.

Här måste kulturmiljölagens ”god ortnamnsred” utsättas för prövning innan eventuell formell namngivning sker. Trender och mode är ofta tillfälliga och övergående storheter som ska mötas och förvaltas med stort omdöme. Kommunen bör iaktta försiktighet med att redovisa icke fastställda kommersiella eller trendiga namn i kommunala handlingar samt på allmänna och kommunala kartor.

5.5 Ändring och upphävande av befintliga ortnamn

God ortnamnsred innebär – enligt kulturmiljölagen – att hävdvunna ortnamn inte ska ändras utan starka skäl.

Fysiska förändringar av vägnätet i samband med utbyggnader i samhället kan vara ett skäl till översyn av berörda vägnamn. Ett annat skäl kan vara ett beaktande av säkerhets- eller trygghetsaspekter där uppenbara förväxlingsrisker föreligger för polis, räddningstjänst m fl på grund av t ex förväxlingsnamn på gator och vägar.

Vid ändring av befintligt ortnamn t ex namn på vägar, parker, kommunala byggnader och liknande ska – genom beslut i stadsbyggnadsnämnden – det tidigare namnet upphävas.

Ortnamn ska således inte ändras mer än när det är absolut nödvändigt.

6. Belägenhetsadresser och lägenhetsnummer

Enligt lagen om lägenhetsregister ska alla bostadslägenheter ha en belägenhetsadress. Med belägenhetsadress avses en adress som entydigt anger läget för en bestämd plats.

Belägenhetsadressen ska beslutas av kommunen och utformas enligt fastställd svensk standard och utgå från befintligt ortnamn och från det lokala ortnamnsskicket.

Om det finns fler än en bostadslägenhet med samma belägenhetsadress ska kommunen fastställa ett lägenhetsnummer för varje lägenhet.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar om nya eller ändrade adress- och lägenhetsnummer. Nämnden kan delegera beslut om detta till den förvaltning och de tjänstemän eller beredningsgrupp som handlägger namn- och adressnummerfrågor.

Nya belägenhetsadresser beslutas normalt i samband med bygglovshandläggningen.

Samråd med, fastighetsägare, posten med flera bör ske vid ny eller ändrad adressnummervisning.

7. Information och dokumentation

Information om nya eller ändrade namn och adresser ska lämnas till berörda fastighetsägare, kommunala och andra myndigheter, räddningstjänst, polis, taxiföretag o d.

I informationen ska anges den tidpunkt från och med vilken det nya eller ändrade namnet ska gälla.

Nya och ändrade vägnamn och adressnummer ska redovisas i adress- och lägenhetsregistret i det rikstäckande offentliga fastighetsdatasystemet i den omfattning som lagen föreskriver.

Utredningar, samråd, skäl till namnbeslut m m i samband med ny eller ändrad namngivning ska arkiveras enligt fastställd dokumenthanteringsplan. Detta inte minst som en historisk källa i framtiden.

POSTADDRESS 136 81 Haninge **BESÖKSADDRESS** Rudsjöterrassen 2
TELEFON 08-606 70 00 **E-POST** haningekommun@haninge.se

